Culpa dels estels

Per PepMaria el dl., 15/06/2015 - 09:00

Cassio- “La culpa, estimat Brutus, no rau als nostres estels sinó en nosaltres mateixos.” (W. Shakespeare *Juli César*) Aquesta cita de Shakespeare inspira el títol d’una vibrant novel·la de John Green titulada “The fault in our stars” (*Colpa delle stelle* Rizzoli, Milano 2012). Narra la història d’amor entre dos joves amb càncer: la Hazel Grace, que el té als pulmons, i en Gus, que el té als ossos. Al llarg de la novel·la plana aquesta pregunta fonamental: de qui és la culpa que la Hazel, en Gus i tants altres tinguin càncer? Una de les respostes que apareixen es posa en boca de Peter van Houten, autor d’una novel·la que han llegit la Hazel i en Gus. Com que la novel·la els ha agradat molt, aconsegueixen anar a visitar l’autor. Però van Houten, que viu turmentat per un esdeveniment dolorós del seu passat, els diu respecte a llur malaltia: “Sou un efecte col·lateral... d’un procés evolutiu que es preocupa ben poc de les vides dels individus. Sou un experiment fallit en les mutacions.” (p.216, les traduccions de l’italià són nostres) Tanmateix, més ençà de les argumentacions sobre qui té la última culpa, la novel·la mostra com unes vides marcades pel sofriment poden accedir a la joia. Per exemple, quan la Hazel diu als seus pares que se sent com una granada que fereix al seu voltant, el seu pare li contesta: “No ets una granada. No per nosaltres. Pensar en la teva mort ens entristeix moltíssim, Hazel, però no ets una granada. Ets explosiva. I donat que no has tingut mai una filla que s’ha convertit en una jove brillant lectora amb una incidental passió per programes de televisió horribles, potser no ho pots saber, però la joia que ens proporciones és molt més gran que la tristesa que experimentem per la teva malaltia." (p.119) En efecte, en diversos moments, els protagonistes senten intensament la joia de viure i d’estimar-se. Senten que, amb la condició d’acceptar el dolor quan apareix, poden experimentar moments limitats però de profunditat infinita. I així com entre el número 0 i el número 1 hi ha infinits números, així gaudeixen de la densitat infinita de períodes de temps que una mort propera els limita. Tal com diu la Hazel a en Gus en un discurs de comiat avançat: “Voldria més números dels que és probable que jo visqui, i Déu meu, vull més números per a Augustus Waters [Gus] que els que li han estat concedits. Però Gus, amor meu, no aconsegueixo dir-te com t’estic d’agraïda pel nostre petit infinit. No el canviaria per res del món. M’has regalat un *per sempre* dins d’un número finit, i per això et dono les gràcies” (p.291) En un altre moment, quan la Hazel està de pícnic amb els seus pares en un parc, la realitat que té al davant li apareix amb una profunditat simple i joiosa: “Intentava només sentir-ho tot: la llum sobre les ruïnes arruïnades, un nen petitíssim, que caminava a dures penes i que havia trobat un bastó en un racó del parc, la meva infatigable mare, que vessava en zig-zag la mostassa sobre l’entrepà de paó, el pare que donava copets al telèfon mòbil que tenia a la butxaca, resistint al desig d’agafar-lo, un noi que llençava un frisbee que el seu gos seguia, caçava al vol i li retornava.” I aleshores la Hazel es pregunta: “Qui sóc jo per dir que aquestes coses no podrien ser *per sempre*? Qui és Peter Van Houten per defensar com una dada de fet que els nostres esforços són temporals. Tot el que sé del cel i tot el que sé de la mort està en aquest parc: un univers elegant que es mou sense fi, pul·lulant de ruïnes arruïnades i d’infants que xisclen”. (p.341, la cursiva és nostra) La pregunta pel dolor, i pel dolor de morir, no té una resposta conclusiva amb paraules: ningú no pot defensar “com una dada de fet” ni que la mort ho acaba tot, ni que hi ha vida dellà la mort. Però les vides dels personatges d’aquesta novel·la (inspirada en un cas real) testimonien que podem acceptar el dolor, sentir joia i créixer en amor als altres. Tot i que la religió apareix molt sovint en la novel·la com una font de negació del dolor i un impuls per a adoptar postures de falsa heroïcitat, de fet el grup de suport on s’han conegut la Hazel i en Gus és al soterrani del creuer d’una església, on el monitor del grup no para de recordar que “ens trobem al centre del cor de Jesús”. Tal vegada el testimoni de la vida de Jesús de Natzaret ens pot donar pistes per descobrir la joia en un temps limitat i amenaçat per la mort. I ens pot ajudar a fruir d’un *per sempre* a l’interior del temps que apunta a un *per sempre* dellà la mort. O, dit a la manera de Màrius Torres: “L’eternitat és sols un Present que s’eixampla” (“Al Present”, 1938). · *Quins dolors – propis o aliens- em costa de mirar de cara, em costa d’acceptar? Quin preu té girar-los l’esquena? · Quins somnis o ambicions m’impedeixen de descobrir la joia amagada en moments simples i quotidians? · Quines pràctiques quotidianes m’ajuden a transformar aquests somnis i ambicions en capacitat d’acollir el* per sempre *al cor del present?*